

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi pártközlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy hasábos... Hirdetést vagy reklamot magában foglaló újdonság sora 50 krajczár.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve... Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény: Nagy-hatvan-utca, 1364. szám, Dusóczy ház... a szerkesztőre bérmentve küldendő.

Előfizetési helyben: TELEGGYI K. LAJOS és társai... Debrecenben és a kiadóhivatalban KUTASI IMRE könyvnyomdáijában a postahivatalok útján.

Kossuth az árvizről.

(Kossuth levele Irányihoz.)

Irányi Dániel orsz. képviselő közelebb levelet intézett Kossuth Lajoshoz, megemlékeve az árvízveszélyről is. Erre felelve Kossuth száz frankot küldött Irányi Dánielhez a károsultak javára, hosszabb levél kíséretében. E levelet vasárnap közölte két nagy politikai lap, a »Pesti Napló« és az »Egyetértés«. E nagy érdekű és terjedelmes levélben Kossuth Lajos tüzetesen elmondja nézeteit a tiszaszabályozási ügyekről. Jól ismeri ezek történetét már a negyvenes évekből s nagy figyelemmel kísérte az újabb időkben tartott szaktanácskozmányokat, utal az ezekben levonandó tanulságokra. Igen érdekes adatokkal fejtegeti, hogy a Duna és főképp a Tisza csekély esése miatt mily hasztalan erőlködés a víz lefolyásának gyorsítása és mily végzetes hibák történtek a tiszai átmetszésekkel, a töltések hibás, szűk távkörü építésével. Szükségessé válna, hogy a kormány lépéseitől függetlenül szakértők testülete nyilatkoznék, mind a tényállás, mind a teendők fölött. Helyesen találta volna, ha a teendőkre nézve elfogadják Irányinak a képviselőházban tett indítványát, de különben bizalommal tekint Baross Gábor közlekedésügyi miniszter eljárása elé.

A fejtegetések, melyeket Kossuth levele a Tisza szabályozásánál szem előtt tartandó elvekről nyújt, nemcsak a nagyközönség, hanem a szakörök figyelmét is magukra fogják vonni. Előadása most is a régi: lendülettel, lebilincselő, teljes szemlémi frisseségről tanuskodó. Sorai bevezetésében Kossuth, egészségi állapotáról szólva, csak szeméi gyöngülését panaszolja, de különben megjegyzi, hogy a végzet kivételesen kegyes volt eddig iránta; öt hó múlva 86 éves lesz s így kort ezer ember közül három sem ér el; az aggkor fogynak az évek úgy, de, úgy mond, »egészen véve még sem penaszkodhatom, még eszemet is tudom, tagjaimat is bírom, sőt oly szellemi munkálkodást és oly testi erőlködést is megengedhetek magamnak, a minőre az én korombeli emberek közül bizony csak kevesen lehetnek képesek.«

A nagy érdekű levél jelentékenyen hozzá fog járulni ama eszmeáramlat erősítéséhez, mely az árvíz okozta szenvedések enyhítésére s magának a bajnak gyökeres orvoslására czéloz.

Sajnáljuk, hogy e levelet — lapunk szűk tere miatt — egész terjedelmében nem közölhetjük, mindazonáltal főbb részeit a következőkben megismertetjük olvasóinkkal:

»A mint visszagondolok azon vitaközsokra, melyek a Szegei elpusztulását okozott árvíz alkalmából előfordultak, még most is botránnyozást érek azon megkerülhetetlen konokosság felett, melylyel a hivatalos rechetaberi, az autoritárius fenhéjázás intallibilitási praetensioja harczott úgy a tények ereje mint az igazság világa ellen; és elsomorodom, amint számot adok magamnak azon tömérdek részben már helyrehozhatatlan balkövetkezés részben már kulföldről behívott szakértők is konstataáltak) magas vizálláskor a Duna a helyett, hogy a Tiszának szabad lefolyást engedne, azt visszalöki, elannyira, hogy ilyenkor a tiszai malmok vizkeréki visszafelé forognak, fel egészen Csurgóig, ami pedig egyenes vonalban, a kanyarulatok nem is számítva, 15 kilométerrel távolabb fekszik a Tisza torkolatától, mint a mennyire érezhető a Dunán a Kazán-szoros által okozott két és fél méter magas duzzadás. Másodszor abszurdum volt az az átmetszések általi lefolyás gyorsítási gondolat azért, mert a magyar Duna magassága a tenger felett annyira csekély, hogy fizikai lehetlenség a Duna viz színét annyira lejjebbzállítani, miszerint a Tisza beömlése úgy meggyorsíthatászer, hogy ez lényeges hatással lehessen a tiszavölgyi árvízveszély csökkentésére.

Meg akartam ezt említeni azért, mert még mindig akadnak, a kik azt hiszik, hogy

természeti kérdéseknél, melyeknél sok mindenféle adat szemmel tartása szükséges, irva gondolkozni; e szokásomnál fogva történt, hogy a szegei pusztulással kapcsolatos árvíz alkalmából 1879-ben egy egész rőpirat kiterjedésű értekezést hánytam vettem papírra, a melyben tudományos szempontból részletes taglalás alá van véve az akkori követett eljárás. Ezen adalék a Tisza-völgyi árvíz-veszély kérdéséhez, megvan, iratam összeszerkesztésére s majdani kiadásra váró folytatásának anyagomjában.

Ezen előzmények nyomán alkalmat veszek itt röviden felemlíteni, hogy mi az a tanulság, melyre engem tanulmányozásaim vezettek. A tanulság az, hogy: »a Tiszavölgynek árvíz elleni védelme nem olyan probléma, melynek megoldását bármely kigondolható egyes eszmerend kizárólagos alkalmazásában fel lehetne találni, hanem olyan, hogy megoldását úgy az érkeletkezés okai, mint a főfolyam, a tributarius folyamrendszer s az egész vízgyűjtő terület különböző viszonyai által indikált különböző védekezési módok összehatásában kell keresni s lehet csak feltalálni, következésképp hogy míg egyrészt minden lehetőleg meg kell tenni a végett, hogy ha, minden védekezés dacára, árvíz fordul elő, az minél kevesebb kárral, veszéllyel járjon, úgy másrészt semmit sem kell kicsinyíteni, semmit sem kell elmulasztani, a mi az árvízveszély csökkentéséhez, tehát ahoz hozzájárulhat, hogy az ár sem oly irtóztos mennyiségben, sem oly rohamosan ne zuduljon arra a szerencsétlen Tiszavölgyre.«

Ez szerintem az egyedüli kiindulási pont, mely sikerhez vezet; pedig éppen ez az, a mely ekkor nem csak mellőztetett, hanem egyenesen meg is sertetett s mellőzése es megsértése már mintegy 40 év óta oly átalakodottsággal folytattatik, hogy ennek következtében a Tiszavölgy árvízveszélye immár permanenssé lett.«

Hogy a védőtöltései eszméhez folyamodni nem volt hiba, az természetes, hiszen az árvíz elleni védekezésnek a töltéseknek egyik (de csakis egyik) szükségesü posztulatuma; persze a módra nézve, melylyel ez alkalmazásba vétetett, Paleocapának itt a turini San Quintino piacon ülő szobor alakja keserü megjegyzéseket tenne, ha megszólalhatna, mert ő a parttöltések távközére 500,800, sőt az alsóbb szakaszokban ezer ölet is szükségesnek tartott, a töltéshez pedig történt akként, hogy míg a felső tiszai részeken, ahol az aradásnak csak 33 százaléka nem tért el a mederbe, 400 öl távközt adtak a töltéseknek, addig az alsóbb részeken, a hol a sok mellékfolyó beömlése következtében kevés híján tízszer nagyobb az árvízterjedés, a töltések csak 200 öl távközzel, sőt sok helyütt 120, sőt 80 öl közelséggel lettek vezetve — a minék a következtetést könnyű belátni, kivált ha megfontoljuk, hogy (a mint ezt Bodoki Lajos középítési felügyelő a szakértekezleten igen helyesen megjegyezte) »a folyammedernek töltések közé vétele által az árvízszin emelkedésének mindenesetre természetesen emelkedni kell következni.«

Hanem in thesi a töltései eszme mind den bizonytalannal nem volt hiba, sőt olyan dolgot, melyet folytatni, kifejtetni kell, de már az átvágási rendszer kérdése, tekintve a Tiszavölgy természetrajzi viszonyait, egészen más tekintet alá jő. Ennek bővebb fejtegetéséhez itt természetesen nem ereszkedhetem, de két dolgot mégis szabadságot veszek magamnak megemlíteni.

Az egyik az, hogy akik bár a legokszérűbb módon eszközöndelt átvágásokkal a Tisza lefolyását annyira gyorsíthatónak gondolták, hogy az a gyorsítás lényeges hatással lehet az árvízveszély csökkentésére, merő abszurdumot, természeti lehetlenséget gondoltak. Először azért, mert a Tiszának a Dunába torkolása oly kedvezőtlen viszonyú, miszerint (amint ezt a külföldről behívott szakértők is konstataáltak) magas vizálláskor a Duna a helyett, hogy a Tiszának szabad lefolyást engedne, azt visszalöki, elannyira, hogy ilyenkor a tiszai malmok vizkeréki visszafelé forognak, fel egészen Csurgóig, ami pedig egyenes vonalban, a kanyarulatok nem is számítva, 15 kilométerrel távolabb fekszik a Tisza torkolatától, mint a mennyire érezhető a Dunán a Kazán-szoros által okozott két és fél méter magas duzzadás. Másodszor abszurdum volt az az átmetszések általi lefolyás gyorsítási gondolat azért, mert a magyar Duna magassága a tenger felett annyira csekély, hogy fizikai lehetlenség a Duna viz színét annyira lejjebbzállítani, miszerint a Tisza beömlése úgy meggyorsíthatászer, hogy ez lényeges hatással lehessen a tiszavölgyi árvízveszély csökkentésére.

A Tisza völgyét meg lehetne az árvíz-veszélytől menteni az által, hogy a Duna lefolyása amott a Vaskapunál szabadabba tétessék. »Bizony-bizony mondom: az az eszme, hogy a Tisza elfolyását átmetszésekkel úgy meg lehet gyorsítani, hogy a gyorsítás által az árvíznek eleje vétetik az adott természeti körülmények közt merő keptelenség volt; de nagyobb baj ennél az, hogy a mód által, melylyel az átvágási rendszer alkalmazásba vétetett, az a keptelen eszme a Tisza völgyére átokká vált.

Folyammeder nem egyéb, mint egy nyitott cső, s minden gyermek tudja, hogy ha egy nyitott csőbe gyorsabban öntjük a vizet, mint ahogy a cső végén kifolyhat, a viznek ki kell csapni a cső oldalain, tehát a víz befolyását nem kell akként gyorsítani, hogy lefolyása lehetetlen legyen. Azok az áldott Tisza szabályozók mindent elkövettek, hogy a befolyást mennél gyorsabba, rohamosabbá tegyék. Minden gyermek tudja, hogy a cső keresztmetszvénye ugyanaz maradván, hosszabb csőbe több víz fér el a nélkül, hogy oldalt kicsapjon, mint rövidebbe; s ők a Tiszameder csővét 1217 kilométernyi hosszúságból 749 kilométerre megrövidítették. Paleocapa figyelmeztetett, hogy a Felső-Tisza kanyarulatait érintetlenül kell hagyni; Dadán felül egy átvágást sem kell csinálni; ők csináltak vagy ötvenet. Paleocapa az egész Tiszán csak 15 átvágást javasolt, melyek a lefolyást könnyítéssé váltak számítva, ők csináltak 107-et, s ezek között 87 olyat, melyet Paleocapa — egyszerűen elvetett, mert a befolyást gyorsították. Annak előtte Ujlaktól Csapig 8%-szer oly sebesen ömlött a víz a mederben mint ahogy a martonos-titeli szakvizet elfolyhatott, s ez bizony baj volt; Árvíz okozott, s ők e bajon akként segítettek, hogy most már amott nem 8 vagy 9-szer, hanem 17-szer oly sebesen rohan a víz, mint a miként imitt lefolyhat. Igen szomorú, de tagadhatlan tény konstataált Baross kir. tanácsos, midőn az 1879-ki szakértői értekezleten kimondta, hogy »a vízlevezetés éppen ott lett megnehezítve, ahol a vízlevezetés leginkább kellett volna elősegíteni« és tényt konstataált Szójk a Gusztáv mernök is, midőn úgy nyilatkozott, hogy »míg azelőtt az árvíz hónapokon folydogált, most 14 nap alatt zudulnak az alvudékre.«

Es ezt árvízmentésnek nevezik, pedig igazi neve árvíz csinálás. Hát bizony ahoz a kérdéshez, hogy vajjon az a döntő örölménye között az az átvágási rendszer nem volt-e hiba? igen sok szó fér; de éppen mert a dolog akként áll, sulyt helyeznek annak konstataálására, hogy Pech főmérnök egyenesen a fejére ütött a szegnek midőn már 1879-ben figyelmeztetett, hogy »hiba a volna, ha a töltései eszme átmetszési rendszeren kívül más egyéb teendők fölött gondoskodás nem történnék.«

Kilenc év folyt le e figyelmeztetés óta s én nem hallottam, hogy e irányban valami történt volna. Reményem Baross közlekedési miniszter elfogulatlanágától s erélytelőtől, hogy egyszer valahára már történni fog.«

A Tisza szabályozásáról a multban és a jövőben című hosszabb közleményt közöl az »Egyetértés« vasárnapi száma, gróf Andrassy Manótl. Átvesszük a következő érdekes részletet:

»Atyám már az 1843—44-iki országgyűlés alatt kifejtve a Tiszaszabályozásról általános nézeteit József főherceg nádor előtt, az atyám ennek következtében felkérte, hogy Hollandiába utaznék és onnan hozzáértőket a szabályozás czéljából az országba hozzon. Atyám azonban utközben Belgiumban korai halálra, a főherceg később Szechenyi István gróftól bizta meg a vizszabályozási szakértők megszerzésével, a ki a híres mernökkel és később miniszterrel, Paleocapával Tiszára Dobra érkezett. Az olasz szakértő, miután az első tiszavölgyi gyűlésen részt vett, s az akkori magyar főmérnökkel Kecskével, Vársárhelyvel és Herich Károlylyal értekezett, s Szechenyi István gróffal és Gyula öcsémmel a Tisza vidékét beutazta, véleményét nemcsak elmondta, hanem könyvebe is le írta és, mellékesen legyenn mondvá, érveikkel ellenezte Vársárhelynek azt a tervét, hogy a Tiszát meg kell osztani.

Később, a Bach-korszakban, midőn a tiszai munkálatok már folytak, társaságok alakultak s Szapary József gróf és Herich Károly központi felügyelősége alatt a borsodiak a Tisza Dobon felállított egvaldoló nagy gátat a tiszadobi átmetszésnél átvágván, Albrecht főherceg három helytartótanáccsossal Tisza-

Dobra jött hozzám, magával hozván több mérnöki kapacitást is. En akkor néhány cikket írtam, a melyekben az akkori kormány némely eljárását rosszalant. Albrecht főherceg e cikkek következtében engem ad audendum verbum magához hivattot Budára, hogy megdörögjön, de dorgálás helyett azt örtem el, hogy a főherceg attól a percztől fogva segédkezet nyújtott a szabályozási mozgalomhoz.

Albrecht főherceg Magyarországon akkori kormányzója tehát a Tisza ügyének meg volt nyerve, az ő segítségével sikerült nélkül 13 millió forintot a magam és Károlyi György gróf név-aláírására felvenni, mely összeget az általam Pestre összehívott naggyűlésen szétosztottam.

Később a szabócsi társaságban tíz évig működtem. E társaság, bár a legveszedelmesebb ponton van, soha semmiféle nagyobb kárt nem szenvedett, mert szabályozási tökéletesen sikerültek, s azért csak sajnos, hogy e társaság eljárását a többi tiszavölgyi társaságok nem követték. Indiában és Kínában, valamint Olaszországban, Franciaországban láttam és tanulmányoztam a szabályozásokat.«

Országgyűlés. A képviselőház, tegnapi ülésében, melynek elején Baross miniszter egy vasuti törvényjavaslatot és egy jelentést adott be, a halászatról szóló törvényjavaslatot foglalkozott. A törvényjavaslatot Emich Gusztáv előadó ajánlotta elöladására. Eötvös Károly tüzetesen szölt a törvényjavaslat ellen, melynek jogi rendelkezéseit helyteliségnek találta, más intézkedéseit pedig nevetésségek tenni igyekezett. Végül indítványt terjesztett be, hogy a javaslat első fejezete véleményezés végett az igazságügyi bizottsághoz utasítsassék. Fenyvessy Ferenc szintén ellenezte a törvényjavaslatot s csatlakozott Eötvös indítványához. Pulszky Károly az előtte felszólalt két ellenzéki szónokkal polemiait folytatva, a törvényjavaslatot elfogadja Petrich hosszadalmas beszédében, oda concludál, — hogy a törvényjavaslat, újra átdolgozás végett adassék vissza a kormányának. Irányi után, ki Eötvös indítványát pártolta, Szechenyi miniszter szözlalt fel s Eötvös indítványát azért mondá elfogadhatlannak, mert a javaslatnak jogi dispositiókat tartalmazó első fejezetét amgy is az igazságügyminiszteriumban szerkesztették. Erre az előadó zarszava után a ház Eötvös indítványának és Petrich határozati javaslatának mellőzésével a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta s a részletes tárgyalás során egyes módosításokkal a törvényjavaslatot a 19. §-ig letárgyalta. Ma folytatja a ház ugyanazon javaslat tárgyalását.

Leleczek pénze. Nádasdy gróf a hatvanas években tudvalevőleg egy leleczház-egyesületet alakított, mely az építendő leleczház alapja javára több ezer forintot gyűjtött. Ezzel aztán be is érte az egyesület, s nem törődött többé a humánus czéllal, melynek szolgálatába szegődött. A belügyminiszter azonban nemrég megbolygatta a szunnyadó egyesületet. Tudni akarta, hogy hová lett az összegyűjtött pénz, s ennek kinyomozásával a főváros hatóságát bizta meg. A IV. kerületi előljárásság, mely a dologban eljár, azt jelentette a minap, hogy a nyomozás sok nehézséggel jár, mert az egyesület tisztviselőinek egy része már meghalt, egy része pedig a vidéken lakik, s még nem volt kihallgatható. Az igazgatósági tagok közül meghaltak Weisz B. F., Reich Armin és Sztupa György. — Az első halála előtt kihallgattatván, azt mondta, hogy öt elemlenőre nek választotta az egyesület, s ő el is vállalta ezt a hivatalát. — Ennek alapján a IV. ker. előljárásság Weisz B. F. halála után a hagyatékai leltár felvételénél jegyzőkönyvebe foglaltatta, hogy Weisz B. F. a leleczházi alapot is kezelte, s most arra kéri a tanácsot, hogy az alap biztosítása iránt intézkedjék. — Fölöttébb nagy ellenmondásokat konstataáltak Vasvári Kovács Ferencznel, a ki eleinte volt pénztárnok, s később Sztupa lemondása után újra pénztárnok lett, de hogy mikor? azt nem tudni, mert számos jegyzőkönyv veszett el és pedig a jelek szerint éppen Vasvári Kovács Ferencz kezén. Vasvári különben kihallgatáson azt mondta, hogy ő az egyesületnek soha se volt pénztárnoka.

Leányjavító intézetet akar az igazságügyminiszterium a főváros közelében építtetni oly helyen, hogy Budapestről akár vasuton, akár társaskocsin egy óra alatt oda lehessen érni — E czéllal telket keres, 2—3 holdat, s reá 15—20 szobás házat fog építtetni. Esetleg hosszabb időre bérbe is hajlandó volna venni ilyen czéllra alkalmas házat — Az ajánlatokat május 15-ig kell benyújtani a miniszteriumhoz.

ITERS... szeszesebb ital!... Budapest.

aranyat ér! E szavak... Budapest.

Diszoklevél 1871 ben... Budapest.

Külföldi hírek. Az angol király... A német kancellár-válságra vonatkozólag azt sürögnyik Bécsből a Timesnek...

KARCZOLATOK.

(Mi a regens? - Taaffe. - Nagylelkű mágánások. - Híres emberek székei. - Nem pártkormány. - Hogy segélyezzenek? - Haborítlan öröm. - Hogy nem vernek meg? - A mágánások takaréksága. - Hátrafelé.)

A német császárné szeretett volna regens lenni.

Minnek volna ő regens, mikor Németországban parancs minden szó, a melyet Bismarck kiemt.

Az ő szava a valódi verbum regens.

Taaffe gróf, az osztrák miniszterelnök mondta, hogy „Ausztria önálló állam: a mi történelmünk azzal a külföldnek és Magyarországnak nincs mit törődnie.”

A főrendiház tagjai 4900 forintot tettek össze az árvízkarosultak fölségelésére. Ennyi a pezséggyárosoknál is jut mindennap a magyar mágánásoktól.

Mily semmiség annyi dugszagú fópaptól és mágánástól!

Meonyivel több ennél az a 100 frank, a mit a szegény Kossuth Lajos vont el magától erre a célra!

Hát még az a hatalmas vigasz, a mely a levelében nyilatkozik! A vigasztalhatatlan vigasz - a legnemesebb érzés, a minő csak létezhetik.

A nagy ész és a nagy szív nemcsak gazdagabb, de adakozóbb is a nagy rangnál és nagy vagyonnal.

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Külley Emma. A „Debreczen”-nek írta: Lövey Klára. (Folytatás.)

Az ifju, új barátság nem szűnt meg az elválással, mert gondolatokait leveiben cserélték ki. Mérey Londonba menekült, s onnan érkezett a Mérey kisasszony levele Külley Emmához.

Ez feltűnést okozott. Azon időben a „Cabinet Noir” (a fekete kabinet), nagyban működött, minden külföldről érkezett levelet felbontottak, s azután kézbesíték a címzettnek.

Igy történt a külföldre küldendő levelekkel is. Ez a sors érte a Külley Emma levelezését.

Ezek határozottan, egészen baráti levelezések voltak. Külley Emma nem volt semmi nevezetes politikai ferfu vagy nével ismeretségben, legfőképpen megírta olykor a napi eseményt, mely Pesten történt.

Többek közt megírta Albrecht hercegnek Budára jövetelét, hogy kormányzó állását elfoglalja. Parancs volt adva, hogy Pest kivilágítottassék. Egy szegény csizmadia, a város valamelyik legtavolabb eső utcájában, meggyújtott egy szál gyertyát, s mellé a sorokat levé:

„Hier brennt ein Zweikreuzer Licht, Nicht aus Liebe, sondern Pflicht.“

— Itt ég egy két krajczáros gyertya, nem szeretetből, hanem kötelességből.

Londont most egy karos-zék-kiállítás mulattatja, melyet egy elhunyt ritkaság-gyűjtőnek örökösei rendeztek. Ott van a Shakespeare karosszéke, de ez oly keskeny, hogy Shakespearenek nagyon vékony embernek kellett lennie, ha tényleg e széken ült, a mikor a drámáit írta. — Ott a Pope, I. Napoleon, Boleyu Anna, Thackeray és ott Bulwer és Byron kedvencz karosszékei; ezek piros bársonnyal vannak bevonva.

Mi ezt a kiállítást hiányosnak találjuk.

Az a piros bársony karosszék hiányzik belőle, a melyhez egy államférfi annyira ragaszkodott, hogy jobb szerette hazajárni is.

A Tisza Kálmán miniszteri széke...

A Taaffe-kormányt olyan csapás érte a bécsi parlamentben, a mely után a Tisza-kormány egy percig sem tarthatná magát.

Nem szavazták meg neki a rendelkezési alapot.

És nem köszönt le Taaffe. Szerinte a rendelkezési alap nem képezhet bizalmi kérdést. — Az ő kormányának nem pártkormány, a melyeknek erre szükségük van.

Értsd: neki nincs szüksége megvett és megfizetett emberekre.

Tisza mi volna rendelkezési alap nélkül?

De mi volna e nélkül a vidéki kormányparti lapok nagy T betűje? és a többi olcsó lélek?

A képviselőház tagjai úgy segélyezik az árvízkarosultakat, hogy egy napi dijjukat engedik át e célra.

Okosabb segélyt tudnánk mi, a melylyel az árvíz által elöntött Alföldet boldoggá tehetnék.

Köszönjenek le a képviselőház a mamelukjai.

Ez már magában is szerencse lenne az országra nézve, az új választások pedig (miután a kormányparti szavazatoknak igen szép ára vagyon) szép kis sommácskát juttatnának a népeknek.

Tessék megpróbálni!

Ma találkozott I. Ferencz József az angol királynőjével, Viktóriával.

Örvendetes találkozás. Haborítlanul örvendetes.

Alig van Európának állama Anglián kívül, a melynek uralkodójával ne lett volna egyszer-mászor Viktori, valahányszor szemben állottunk vele.

Königrázi emléke sem teszi csúfá az angol királynő ezen szövetségesünk nyájaskodását.

Ha Viktória ide adná a nevet, Bismarck a fejét, Moltke az kezét, Rotschild a pénzét — nem verhetne meg a muszka.

Benünket Anglia sohasem vert meg. Legfeljebb a welsi herczog — kártyaszatnál a mágánásainkat.

Se baj! A mágánások Megtakarítják a

Eddig csak túrték a levelezést, mert láták, hogy egészen baráti, s nem háborgaták a jó Külley Emmát. Hanem ezen német vers közléséből politikai tökélet csináltak, s ki lón mondva, hogy Külley Emma a külföldi menekültekkel érintkezésben van, hogy kormányellenes híreket közöl Magyarországból, sat.

Motozás történt a Külley Emmáék házában, s megtalálták a londoni leveleket meg a „corpus delictit” a Kossuth Lajos és Batthányi Lajos arczképét. S a mi ezen képeket meg tontosabbá tette, az volt, hogy Emma sajátkezűleg rajzolta.

Ez már forradalmi tényül volt felróva. Azonnal a szende, fiatal hölgyet elszakaszták jó anyja és fivéreitől, kiknek társaságától még soha se volt távol, s rögtön bevitték az Uj-épületbe!

Annyit engedtek meg, hogy egyik fivére elkísérhette az Uj-épület utolsó udvaráig, az V-ik pavilonig, s ott a börtönör vette át.

E sorok írója már akkor iel lón szabaddá a magános fogságtól, s Külley Emmát egyenesen hozzám hozták lakótársul.

Most is előttem van a kimondhatatlanul kedves jelenség, midőn a derült kifejezésű fiatal hölgy sötét börtönbe lépett.

Mintha a tavasz jelképe tűnt volna fel előttem.

Világos zöld ruhában volt. Arca a lilium havát s a rózsza pirját hordá magán. Gyönyörű kék szemei a nefelejtés vagy az ég színében ragyogtak. Domboru márvány homloka, melyet a legszebb hamvas szöke, dus haj környezett, derült ártatlanságtól sugárzott.

Olyan megnyerő, olyan rokonszenves

vesztéseiket a legközelebbi — jótákonyczélú adakozások alkalmával.

Tisza Kálmán megrendszabályozza még a rák fogást is.

Léven a hátrafelé haladás egészen az ő kormányának a tulajdonsága.

Gili Balázs.

Loyalitás-e?...

A magyar nemzetnek egyik legszebb jellemvonása volt mindig: a hódoló tisztelet és alattvalói hűség koronáz királya iránt.

Igaz, hogy a szolgai meghunyászkodás, az emelygős, hízegő fraziskos szótára mindig ismeretlen volt a „barbár” magyarok előtt; igaz, hogy a „barbár” magyarok soha sem adtak ki bullettineket uralkodójuk huurutjának lefolyásáról; ám ha a modern műveltség hízegő szolgaiságot s rabszolgá meghunyászkodást kíván, akkor csak maradjunk inkább barbároknak s ne irigyljük a modern loyalitás babérait.

Mert loyalitásnak neveztek el a csuszó-mászó modort.

A lovagiaság nem követeli tőlünk, hogy loyalitásunk fitogtatására oly módhoz nyuljunk, melyek alkalmazása mellett kivetközünk önértéktől.

Ime néhány példa: Ha királynéék ő Felsege, vagy az uralkodóház valamelyik tagja megáll egy kirakat előtt, a bámulók egyszé tömege gyülekezik, hogy loyalitását tünnetőleg kimutassa. Loyalitásnak nevezik az alkalmatlan tolokodást.

Ha ő felségeik egy fővárosi üzletben valamit vásárolnak, ez már a lapok hasábjain „esemény”-számba megy.

Ha a királyné ő Felsege kísétal a budai hegyek közé a zsurnaliszta-reporter Argus-szeme meg ő Felsege mozdulatait is feljegyzi s bár a legmagasabb Asszony minden kirándulásakor feltétlenül akarja megőrizni inkognitóját, a reporter „loyalitása” nincs kímélettel meg a legmagasabb személyek iránt sem s közhírré teszi a felségek privat szórakozásait is.

S a mit a fővárosban elkövetnek az uralkodóház iránti „loyalitásból”, azt a vidéken majmolják más nagy tekintélyű urak életmódjával szemben.

Egy-egy vidék püspöke, grófja, főispánja, sőt még a „dii minorum gentium” is nem lakhatnak jól, nem tehetnek baráti látogatást, nem setálhatnak saját parkjukban vagy kertjökben, hogy ez a közönség tudomására ne jusson.

Loyalitás-e ez? Hiszen szép és dicsérendő dolog, ha az alattvalói hűség keres alkalmat a nyilatkozásra, de ne váljunk alkalmatlanná s tolokodóvá. Készséggel s kötelességszerűleg hódolhatunk, anélkül, hogy rabszolgákká sülyedjünk csupa loyalitásból.

Szép dolog, ha nagyjaink iránti tiszteletünket folyton ébren tartjuk, de ne teyük magunkat kiálhatatlanokká az által, hogy mindenüvé akarjunk befurakodni s fellebbenteni a fátyolt oly dolgokról is, melyek közzététele tilthatna ne űak nem csak az időmosság, de maga a jó ízles is.

Hiszen igaz, hogy az időszi sajtónak kötelessége tudomást venni minden fontosabb mozzanatról a társadalomban, de tagadjuk, hogy joga volna a magánélet, időtöltés, privátpassziók publikálásához, sőt ez teljesen — összeférhetlen dolog egy hivatasáról fogalommal bíró közeg feladatával. A loyalitás örve nem mentés meg annál sem, ki igazán nem hajlás önérdéket a hízegő loyalitással, de tán rossz izlése, vagy szolgalelkű természete tette őt csak a modern loyalitás lovagjává.

Mindezeket nem czél nélkül irtuk meg éppen most lapunk hasábjain.

volt e kedves jelenség, hogy egy pillanatra se tudtam volna kételkedni, hogy talán ezen idegen hölgy kém lehet...

Szokásban volt, s engem erre nagyon figyelmeztettek, hogy a hosszas magánfogságban levőkhöz, miután már társat tesznek hozzá, az többnyire kém, hogy killese a fogoly gondolatait, tetteit, melyeket a vallatáson eltitkolt.

Mondom, hogy első pillanatra egész bizalmamat megnyerte a bájos Külley Emma!

Es ő milyen boldog volt, hogy hozzám tettek. Már hallott rólam, hogy én régóta az Uj-épületben vagyok, s ösmeretlen bár, mégis részvételt volt irántam.

Csakhamar barátok lettünk. Többször elmondá a boldogság kifejezésével, hogy a barátság igazán boldogító érzés, csak most élvezte először. Mert a Mérey kisasszonnyal alig, hogy megismerkedtek, el kellett valniok. Itt pedig folytonosan együtt valánk, s gondolatainkat bizalmasan közölhetők.

Mennyi kérdezni valóm volt nekem a külvilágról, melyet már több volt egy événél, hogy nem láttam, s mennyit kellett neki meg tudnia, hogy a szigoru „Verhór” kínos óráit kiállhassa.

Ó, ki az őszinteség és ártatlanság maga volt, képzelné se tudta, hogy az ember nem köteles minden gondolatát, minden érzését kimondani oyanoknak, a kik csak a magunk s a mások kárára faggatnak bennünket.

(Folyt. köv.)

Hogy mi czélunk van ezzel? — Nagyon is praktikus e czél, daczára az általunk fejtegetett kérdés látszólag absztrakt voltának. Csak látszólag absztrakt e kérdés és pedig azért, mert nem akarjuk konkrét esetekkel illusztrálni a nálunk is mindinkább terjedő szervilizmust. Exempla sunt odiosa.

De tény — fájdalom! komoly tény — hogy a hűség vásárárt sokan szeretik felkeresni s ott „adok-veszek”-üzleteket csinálni. És a sajtó közegek egy része beáll reklamszülőtté maga ássa alá tekintélyét s teszi magát nevétségessé.

Legyünk egy kissé büszkébbek s ne gondoljuk, hogy loyálisok vagyunk, ha egy-egy nagy ur krónikáival degradáljuk magunkat.

Bizony a legemfatikusabb magasztalásnak is vajmi kevés értéke van, ha megszoktuk miadent derüre-borura dicsérni, a mit a nagy urak tesznek még gyöngye örökiben is.

HELYI HIREK.

Népesedés. April hó 15-től April 21-ig született városunkban: I. Református: törvényes 4 fia, 10 leány. — törvényellen 1 fia, 1 leány. — együtt 16. Halvaszületett 1 fia, Egybekelt 5 pár. II. Evangélikus-ó. III. Római k. a t. h.: törvényes 1 fia, 1 leány. — együtt 2. — IV. Zsidó: 1 leány. Elveszülettek összes száma 19, melyet ha egybevetünk az elhunytak számával (27) az apadás = 8.

A nádudvari közbirtokosság részéről Lukács Dezso nádudvari birtokos összehívta az érdekelteket a végett, hogy a közmunka-miniszterhez kérvényezzenek az iránt, hogy a p-ladányi alapítványi uradalom által az Agóthánál védelmi szempontból ez előtt több évvel a Hortobágy medrén állított gátat vágassa el, hogy így a datai Tisza-köntés folyton Nádudvar határát elborított Tisza-árvíz lefolyhasson. Az értekezlet tegnap este 6 órakor vette kezdetét a „Bika” szilóda földszint-teremben, s 1/2 órakor ért véget. — Számszósan voltak jelen s az értekezlet elnökevére Lukács Dezso, jegyzőjévé pedig Osváth Ferencz helybeli ügyvéd kiáltott ki. Debreczen város is meghívott s a városrét Vértessy István tanácsnok képviselven, kijelentette, hogy Nádudvar kerényét nem hajlandó támogatni, miután Debreczen városára árvíz miatt nem panaszkothatik. — Karczag város város képviselői szintén nem partoltak Nádudvar keremet, bár egészen más szempontból, mint Debreczen. Hasonlóan nem partoltak H. Bözörmény város. A kerény mellett nyilatkoztak H. Nánás, Tisza-Füred és B. Ujváros képviselői. A kerényvt — ennek értelmében — benyújtják a közmunka-miniszterhez.

Gyalog verseny. A deb. torna-egylet áldozó-csüörtökön gyalog-versenyt rendez Uj-Fehértóra Eddig 8-an jelentkeztek a versenyben való részvevésre. Nagyan fogja emelni a verseny érdekességét az, hogy a gyaloglokat kerekpározkó is fogják követni.

Az ártezi kut furásánál tegnap este 414.27 méter mélységet értek el. A talaj tömör, kekes agyag.

Színház. Tegnap a régi jó „Tekelő” című darab került színre s azon óhajást keltette fel bennünk, hogy vajha részünne nek már a kellő tatarozásban a darab gyönyörű díszletei! A siker nem volt teköző: a szílyestők makacsokdtak, mert nálunk ezekkel előleges próbát nem igen tartanak, tüderruhák nem engedtek a varázs-szónak, szereplők bakaláztak. Molnár László játszott Flotwét, Bekessi R. Chersztanet, Rónaszéki szokott sikerrel Balintot és Rónaszékine elég jól a nejt, Sulinka igazesen a ven asszonyt, Püspöki Wolfot, Mátrai — kevesebb szerencsével, mint mások — Azurt. A természet-inádó Dumont lovagot, a darab ezen kortörténeti hűséggel festett alakját, Pechy Kálmán játszotta. Nem csupán erős kómikai ért tanusított a derek enuziaszta jellemzésében, de azt szeretetreméltóvá, előkelővé tette, s a szivres elszavalásával (annyi sok kitünő előd után) hatást ért el.

A darab java részét képezte mindenestire a 2. szakaszba szótt hangverseny. — Először Takács Mihály, a m. kir. opera tagja enekelte a „Troubadour” nagy cavatináját, utána — Verő zongorakísérete mellett — Valentin egy románcot a Goldmark „Saba királyné”-jéből és végül Kopácsy Juliska és Takács egy kettőt „Rigoletto” 3. felvonásából. — Valentin — kit Verő kísért zongorán — hangjának csengése ugyan nem volt kielegítő az alsó regiszterben, továbbá a helytelen artikulatio nem engedte őt kifogástalanul enekelni, mindamellott van annyi jó tulajdonsága, — így a kitünő iskola, a példányzerű frazirozás — a melyek enekét élvezhetővé teszik. — Takács ur és Kopácsy k. a. mindketten kezdők még s mindkettőjük hangjában kifejeletlen meg az a gömbölyűség, amit az idő ajándékoz majd nekik. — Kétségtelen azonban, hogy Takács urban nemcsak kiváló hang, hanem kitünő iskola s nagyon szép felfogás van. — Hangja széles és tömöt, magasabb részleteiben nagyon eleven s kellemes csengésű, míg középső hangjai kevésbé csengők, főleg a piánoba való átmenetnél, ami azonban — mint már említettük csak fiatalságának következménye. — Melyebb hangjaiból keveset hallottunk ez énekében, de abban a kevesben bámultuk gyönyörű teltségét. — Előadásában sok az ifju tűz, ami hátrányára éppen nem válik. — Kár, hogy több számot nem hallottunk től. — Kopácsy k. a. ma is igazolta, hogy a hozzá kötött varakozások helyesek. —

Hova-tovább ott láját és igen jó aknázza. — E nésének bája és perczében is mes primadonnáknak emelni idővel me orfeumi kóser ko művészetet. — V jobb volt, mint meg van rendelt Boccaccio-ruhák időre. A „D. Ell haucz”-ban Eliz kelte Ellinger tapstot bőven”, ráadásul, vagy a hogy vesszük, rut, széles kékl álunk Kopácsy V. Margó Czél szép hanggal és kap, már vele is Az idény utolsó „Jó Fülöp” b ó l” cz. vigját rozata következé dán Valentin La „Hivatából” vi Galathea” opeben enekel R rep) és V. M A jutalomjáték jutalma lesz a igazgatónak. C tek először, pe személyzet ju sárnap bucsuel dalom! — ké haucz” és „Ne

* Kelle érkezett a deb pelni, kiket azo gondoskodott a G r ó s z Armi gáns külsejű magát, — a m nevű ismert n len vendégek.

* Baleset este végzetes tosnak 3 éves sulyos ablak-gyermek a sét A másik bales Ladány és Ka János vasuti s s fején nehé

* A két Sze Ató Ell Az Míg Emé Adó Az

* Elvi h miv. ipar- s b ban a követke hozta: 1. A az iparossegé tett felelőssé tozz mulaszt 157. §-a érte tethető. — V az iparigazol felmutatás el büntetendő in az iptörtvény büntést nem

* Athe lovag órnagy lyezetett a b ban állomást tatott be.

* Borté mébe. A mis f. e. szepten kiállításal a melyre e vá kereskedőné hivjuk fel, b borvásarra e 1 én lejár, s csátott, egy bályzat a k saját ház) a Debreczen, kamara.

* A k nyasaink kö pulyka, kiv nagy gondó figyelembeve a pulykák: 1. A megázniok, teheti őket. 2. A őket meget. 3. Mi eresztjük, hogy az te nincsenek-e hetenkint b bentiink.

4. Me ves-e, mel hintendő b 5. Me nincsenek-e más része ez esetben kenendő b

Hova-tovább otthon van a színpadon s iskoláját és igen jó ütem érzéket mindinkább kiaknázza. — E gyönyörű hanganyag, megjelenésének bája és kelleme már most, a remény perceiben is messze fölébe helyezik az operette-primadonnáknak és lehet, hogy ő fogja visszazemléni idővel méltó helyére színpadunkon az orfeumi kóser konyhamoslékba fullasztott ének-művészetet. — Verő urnak a játéka bizonyos jobban volt, mint a zongorája. — Bizonyosan meg van rendelve egy jó zongora ott, a hol a Boccaccio-ruhák, de ez sem jött meg a kellő időre. A „D. Ell.” írja, hogy szombaton a „Suhancz”-ban Elitz most Kopácsi Juliska énekelte Ellinger Ilona helyett. „O is kapott tapost bőven”, és — írja a nevezett lap — „ráadásul, vagy talán a taps volt ráadás, már a hogy vesszük, egy remek lant alakú koszorú, széles kek selyem szallagal.” — Gratulálunk Kopácsi Juliskának! Még kezdődött, de ha V. Margó Czélia mellett — mivel természetesen hanggal és külsővel birni — a tapsot kap, már vele is pikánskodnak, ráadásul! — Az idény utolsó hetének két ujdonsága: Csiky „Jó Fülöp” és Szigethy „Hivatalból” cz. vígjátékai lesznek. Az előadások sorozata következő: Kedden: „Hamlet”; szerdán Valentin Lajos igazgató jutalomjátékára „Hivatalból” vígjáték először és ezzel: „Szép Galathea” operette ez idényben először. Ebben énekel Kopácsi Juliska (czimszerep) és V. Margó Czélia (Gaunmedes). — A jutalomjáték sikere méltó és megérdemelt szép hanggal és derek énekesek és buzgó igazgatóknak. Csütörtökön: „Jó Fülöp” vígjáték először, pénteken: „Falu rossza” a karizményzet jutalomjátékára; szombaton és vasárnap bucsuelőadásul az idei szezonnak fájdalom! — két legvonzóbb operetteje „Suhancz” és „Neháts-virág.”

Kellő elflon vendégek. Két idegen ur érkezett a debreczeni vásárra vendég-szerelpeni, kiket azonban rendőrségünk felismervén, gondoskodott eltoloncoltatásukról. Az egyik, Grósz Armin nevű, M-Szigetre való, elegáns külsejű egyen, lókereskedőnek adta ki magát, — a másik Schlezinger Lajos nevű ismert nagy-váradai sipista. A kellemtelen vendégek talpa alá uti-lapu köttetett.

Balesetek. A Kandia-utczán vasárnap este végzetes baleset történt. Varjas Pál lakatosnak 3 éves, Gusztáv nevű kis fiára egy súlyos ablak-ráma ráesett s a szerencsétlen gyermek a sérülések következtében elhunyt. A másik baleset f. hó 21-én történt Püspök-Ladány és Kaba állomások között. Nyitrai János vasuti kalauz leesett a robogó vonatról s fején nehéz sérülést szenvedett.

A két Tisza. Szeszélyes az egyik, Áttör minden gátot, Elboritná vizzel, Az egész világot.

Elvi határozatok iparügyekben. A földmiv. ipar- s kereskedelmügyi miniszter újabban a következő elvi fontosságú határozatokat hozta: 1. A munka-könyv megszeresését nem az iparossgéd, hanem annak munkaadója tartozik felelősséggel és az e tekintetben elkövetett mulasztás miatt az 1884. XVII. t. cz. 157. §-a értelmében csak a munkaadó büntethető. — Váसरrendészeti szabályzat alapján az iparigazolvány felmutatását követelheti. A felmutatás elmulasztása esetére a szabályzat büntetőintézkedéseket is tartalmazhat, de az iptartvény alapján az említett mulasztás büntetést nem von maga után.

Áthelyezés. Versbach Manó lovag őrnagy, a vezérkartól véglegesen áthelyeztetett a gyalogsághoz és a városunkban állomásozó 39 dik gyalog seregrehoz osztott be.

Bortermelő és borkereskedők figyelmébe. A miskolci kereskedelmi és iparkamara f. e. szeptember első felében Miskolcra borkiállításal egybekötött borvásárt rendez, melyre e város és vidék bortermelőinek és kereskedőinek figyelmét azon megjegyzéssel hívjuk fel, hogy ezen kiállítással kapcsolatos borvásárra a bejelentési határidő f. e. május 1-én lejár, s hogy az idevonatkozólag kibocsátott, egyébb feltételeket tartalmazó szabályzat a kamara hivatalában (hatvan-utczasaját ház) a hivatalos órák alatt megtekinthető. Debreczen, 1888. apr. 23. A keresk. és iparkamara.

A kis pulykák felnevelése. Házi szárnyasaink közül egy sem olyan kegyes, mint a pulyka, kivált fiatal korában, midőn igen nagy gondozást igényel. Következő szabályok figyelembevételével sikeresen nevelhetők fel a pulykák:

1. A kis pulykáknak sohasem szabad megázniok, mert a legkisebb nedvesség önkre teheti őket.
2. A kikelés után 24 óráig nem szabad őket megetetni.
3. Mielőtt őket rekeszükbe vagy óljukba eresztjük, szerezzünk meggyőződést arról, hogy az teljesen tiszta-e. S különösen arról, nincsenek-e benne tetvek. — E helyiséget hetenként háromszor perzsa rovarporral kell behinteni.
4. Meg kell vizsgálni a kotlót, nem tetves-e, mely esetben ez szintén rovarporral hintendő be.
5. Meg kell vizsgálni a tojó pulykát, nincsenek-e fejkön, nyakukon vagy testük más részén atkák vagy nagy tetvek; — ez esetben fejük, nyakuk és testük zsirral kenendő be.

6. A kis pulykák kilenczted része a tetvek miatt megynőkre.

7. A piszok a kis pulykáknak fölötté ártalmas, miert is csak tiszta edényből etethetők. Itató edényük olyan lapos legyen, hogy csak csőrüket lejtse be a viz.

8. Legjobb táplálék az első héten buza-korpa vagy dara nem sóval és nyers tojással keverve. Itatásra édes tej használandó. Az etetés két óránként ismétendő.

9. A kis pulykák naponként kapnak egy kevés nyers húst, mely megreszelt vöröshagymával vagy más zöldséggel kevertetik.

10. A második heten a kis pulykáknak buzával és vágott hússal telt vályu állítatik be ketreczébe. Ezenkívül napjában háromszor kukoriczadara, buzakorpa és zöldsékmányval kevert zabdara-keveréket kapnak.

11. Megzuzott burgonyát, főtt répát, nyers rizst bármikor etethetünk.

12. Keményre főtt tojás gyakran emésztési zavarokat okoz.

13. Az ól talajja gyakran kitisztítatik, hogy a piszok össze ne gyűlhessen.

14. Csontliszt, finom kavics, vakolatpor, homokfürdő igen jó hatásuk.

15. Száraz, meleg napokon a szabadba eresztendő.

16. Minden tekintetben óvjuk őket, míg teljesen meg nem tollasodtak.

Találatott 3 darab kis kules. Tulajdonosa átveheti a II-ik ker. rendőrségnél.

Névnap. Tegnap volt Béla, ma pedig György napja. A nagy számu Belák (köztük Mándoky Béla szimuzvész) és Györgyök számos jó kívánásokban részesítettek.

Egy nepszer. — A „Moll” féle francia borszezs s. a. alata a betegnek egy ép oly gyógyhatásu, mint oleso szennyuítatik köszvényre és czuzos bántalmeknál sebeknél és csanzotknál. — Egy üveg ára. usitással együtt 80 kr. Széküdos napona utánvédel Moll. A. gyógyszerész és cs. kir. utv. szállító ártal, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerüzektől és anyu-ereskedekben határozatlan Moll féle készítmény érrendő az ó gyári jelvényéve és aláírásával.

A névmagyarosítás statisztikája.

A névmagyarosítások száma 1857-ben elég szép eredményt mutat, noha összehasonlítva a megelőző év eredményével, edvezőtlenebbnek kell mondanunk. A m. kir. belügyminiszterium által engedélyezett névmagyarosítások száma 1857-ben volt 709, 1856-ban pedig 817, tehát az utolsó évben 108-al kevesebb. Azonban még így is ez a szám 34-el több, mint az 1855-ik évi, a mikor 675 és csak egygyel kevesebb, mint az 1854-iki eredmény, a mikor, a magyar kir. belügyminiszterium 710 névmagyarosítást engedélyezett.

A 709 névmagyarosított közül volt 163 családos, 535 nőlen és 11 hajadon; nagykoru volt 563 és csak 146 volt kiskoru, bele nem számítva a családos nagykoruak feleségeit és kiskoru gyermekeit. Az 1857-iki névmagyarosítás által ismét 1196 személy nyert magyar hangzásu nevet.

A jó izles, helyes és tapintatos érzék nagyon is meglátszik már az előttök fekvő névmagyarosítottak listájában. Igen sokan változtaták nevüket a Kovács, Szabó, Molnár, Kis, Nagy stb. inkább közönségesebb, mint nagyhangzásu nevekre. Ugyan nem maradt el az idén sem a névmagyarosítás Hunyadi, Rakóczi, Rozgonyi, Dezsőfi és még néhány hasonló névre, csakohgy ilyen a 709 névmagyarosított közül összesen csak 5 volt. Vannak t. i. olyanok, a kik azt hiszik és valjikk, hogy az nem is magyaros hangzásu név, ha nem mindjárt Hunyadi vagy Rakóczi stb. s ezeknek ezt az eszmet aztán vassal sem lehet kihajítani a fejükből. Igen megrögzötök ilyenkor az olyanok és ha erre nem lehet — mondják — akkor hát inkább megmaradnak a régi nevikön. Miután pedig egy fecke nem tesz nyarat, szabály pedig nem tiltja, tehát megtörténik az akarattjuk. Különb — tapasztalatból mondhatom — az e fajta névmagyarosított igen jámbor emberek és a legtöbbet nem tartom képesnek arra, hogy az új nevikkel visszaelhesenek.

A jó alkalmat a névmagyarosításra persze az olyanok is felhasználják, a kiknek a nevik eppen nem esztetikai, vagy a nem legajánlatosabb tulajdonságok jelent, vagy végre nem mindenki által ejthető ki könnyen. Ilyenek Csiba, Augsz, Chodacznik, Cseszán (lett Hunyadi), Crucanu (lett Keresztes), Dudáskó, Fejencsik (lett Feleki), Gombóc, Hanotuch, Joaneszku (lett Javor), Kindelez, Kroboth (lett Horvát), Tersztenyák Zsaludek, Finkelstein, Ganaj, Hackstock, Elend, Feigelstock, Schattelez, Szopósl Travnicsek, Tomcsufcsik, Betyár, Marmorstein, Mermelstein, Mondschein, Nyeznick, Potlachnik, Pablasek. Pech Ritt (lett Rakóczi) Safranko (lett Petőfi), Wichs, Zachradnicsek, Fraasz stb.

A névmagyarosítás által a magyar közönségből ismét sok Kohn, Schwarz, Weisz, Rosenber, Stern, Löwy, Klein stb. tűnt el, de hány van még a mindenféle Mayer, Obermayer, Untermayer, Feldmayer, Wiesenmayer, Dorfmayr, Stadtmayer, Weissmayer, Rothmayer és tudja Isten a miféle Mayer-ekből, a mayer és tudja Isten a miféle Mayer-ekből, a kiknek szintén ajánlatos volna a saját érdekükben is, — már t. i. a gyakori névcsere kiküldése czéljából — hogy neviket megmagyarosítsanak.

Attérve a névmagyarosítottok vállalására, még mindig az izraeliták — dícséretükre legyen mondva (?) — veszik leginkább igénybe a névmagyarosítást és pedig csak névmagyarosítás czéljából. Különbben a 709 névmagyarosított közül volt — a bevett felekezetei sorrendjében — római katolikus 218, görög katolikus 33, görög keleti 1, ágostai 28, református 19 és izraelita 410. Aránylag a mult évhez képest leginkább szaporodott a görög katolikusok száma és fogyott a görög keletieké, a kik 1857-ben a névmagyarosítást igénybe vettek. Unifarius valásu egyen ez idén nem magyarosította nevét egy se, mert — mint tudva van — ezek között az idegen hangzásu név kevés.

Foglalkozásra nézve dícsérettel kell megemlíteni a csendőröket, a kik között igazi nemes versenygés látszik lenni a névmagyarosítás körül. Az erdőtisztek, altisztek és erdővedek közt is egyre folyik a névmagyarosítás, a mi egyedül Bedő Albert főerdőmester és miniszteri tanácsos érdeme. A 709 névmagyarosított közül volt: művész, színész, hírlapíró, ügyvéd, orvos, mérnök, építész gyógyszerész, — 45, tisztviselő, hivatalnok, gyakornok, díjnok — 124, pap tanár tanító, tanuló, — 88, katoná, csendőr, pénzügyőr — 43, önálló kereskedő 47, kereskedőség 50, önálló iparos 51, iparossgéd 49, földműves, gazda, berló — 21, hivataloszolga, gyári munkás, napzámos 36, kiskoru és bizonytalan foglalkozásu — 155.

Eltekintve az utóbbiakról, kik között a legtöbb kiskoru tanuló, a névmagyarosítást leginkább az értelmességi keresethez (intelligenciához) tartozók veszik igénybe, kik az 1857-ik évben az összes névmagyarosítottok közül mintegy 300-an voltak, azután a kereskedők és az iparosok, összesen 197-el, és csak kevesen a földművelői osztályhoz tartozók közül (összesen csak 21 volt), noha az ország lakosságának a zömét ezek képezik.

A névmagyarosítást egy mint eddig, ezután is, a központi névmagyarosító társaság közvetíti és szivesen ad felvilágosítást bárkinek, ha akar levelben akár pedig szóbelileg hozzá fordulnak. Az utóbbiakat felkerem, hogy nálam lakásomban (I. Krisztina város Attila-utczára 137. sz. a.) jelentkezzenek, a hol mindennap 3 és 4 óra közt d. u. található vagyok.

TELKES SIMON,

a közp. névmagyarosító társaság elnöke.

Muzsák.

Vegyes hírek. Az Erkel-jubileumot három napra tervezik November 6-án d. e. a redouteban aduózik az ünnepeket a különböző küldöttségek, atnyujta neki a díszoklevelet. Este dalárdák szerezndja Erkel lakása előtt. Nov. 7-én, a jubiliás születésnapján, az általa kiválasztandó részleteket mutatják be dalművelő az operaházban. A díszelőadás jövedelmét felajánlják neki. Nov. 8-án bankett Erkel Ferencz tiszteleére. A megalakítandó szazas bizottság intez gyűjtést az ősz zene szerző operáinak kiadására. — A radon a Krecsanyi társulata e hó 30-án fejezi be a szezont. Május elején külön vonaton a fővárosba megy és a budai szinkörben május 5-én kezdi meg előadásait — a „Pünkösdi Fiörcsengő” című operettel. Vendégszereltek nála Ujházi Ede, Palmái Ilka*) Jászai Mari stb. Bölc s Salamont, az idei Krecsanyi-pályázatot megdicsért darabját, névtelenül benyujtották a nemzeti színházhoz, hol valószínűleg őszel fog színezkerülni. Az első magyar színigazgató. — Kelemen László sirját megtalálták a csanádpalotai temetőben s a magyar színeszek körében mozgalom indult meg, hogy az elhagyott sir fölé díszes emlékkövet emeljenek. Jókai Mór ez év folyamán hosszabo ideig fog időzni Nagyváradon és Bihar megyében, hogy a trónörökös könyvébe szant közleményeinek tárgyait tanulmányozhassa. A nagyváradai szinkör május 5-én nyitják meg Jókainak a „Szigetvári vertanuk” című szimuzmával.

Közzgazdaság.

Gabnaárak. (Budapest terménytözsde ápril 22.) Buza tavaszra 7.22—7.24 — Buza őszre 7.49—7.51 frt. — Tengeri 1888 máj.—juniusra 6.30—6.32 Zab tavaszra 5.18—5.20 frton, őszre 5.42—5.43 frton. — Káposztarepeze augusztus— szeptemberre 10.— frton.

Sortésvasár. A kőbányai sertéskeresek. csarnok távirata, ápril 22. Az üzlet vált, magyarosági őreg nehéz 51.—53.50 frtig magy. uras. fiatal nehéz 55.50—56.— frtig, magy. uraság. fiatal közép 54.—55.— frtig, magy. uras. fiatal könnyű 51.—53.— frtig, magyar szedett közép 52.—54.— frtig, magy. szedett könnyű 50.—52.— frtig, romániai bakonyi átmeneti nehéz — frtig, rom. bakonyi átmeneti közép — frtig, romániai bakonyi átmeneti könnyű — frtig, rom. átmeneti eredeti közép — frtig, szerb. átmeneti nehéz 51.—52.— frtig szerb. átmeneti közép 51.—52.— frtig, szerb. átmeneti könnyű 51.—52.— frt. hizó vasutról másköny. 50.—51.— frt. hizó 1 éves élőszulvaszáva — frtig hizó két éves élőszulvaszáva (makkos) — frtig, őreg makkos sertés élőszulvaszáva, 4% levonással — frtig frt. Az árak hízlat sortéséknél páronként 45 kgl. 4%-os levonással métermázsánként ér-*) Hát hozzánk ki jón? Szerk.

tendők. Romániai és szerbiai sortéséknél, melyek mint átmenetiek, adtattak el, a vevőnek páronként 4 forint aranyban vám fejében megterítettik.

Apró cseprő.

Hasztalan. — Miért iszik annyi bort? — kérde a pap egy javíthatlan iszákostól. — Hogy gondjaimat belefufulaszam. — No, és sikerül? — Dehogyan sikerül! Legnagyobb szerencsétlenségemre — uszni tudnak.

Nézd a folyót.

— Lenan. — Ha futni láttál lejtávat, Mely nem tér vissza többé: Nézd a folyót, hol habra hab Tun és tolni örökök.

Oh, nézd soká, oh nézd merőn; Ez lesz könnyebbüléssed, Halár szívvelől vakmerőn Műden vigaszt kiteptek.

Oh, nézd merőn, nézd szüntelen! Míg könnyeid kihullnak, S at köllk rajtok csöndesen Műlad, mint alkonyult nap.

Amód, ha végig álmódd, Elringat feledésbe, S a hullámokkal foly tovább A lélek szenvedése.

Reviczky Gyula.

Olyanoknak kell lenniük egészséges állapotban, a milyeneknek a beteg ágyon lenni igérkezünk.

Plinius Junior.

Azoknak, kik a nagyokat felmagasztalják, nincs mindíg szándékukban őket a magasban fönttartani.

Kormmann.

Agyag-porczellán hegedűket szoktak időközönként feltalálni, bárha már regebb időkben is voltak ilyenek. Az ily hegedűk mindig egyenek találmánya, kik nem szakemberek. Ez természetes is, mert a ki a zene akusztikájának jelenségeit és elveit ismeri, tudja, hogy azon tulajdonság, mely a fat a hegedű anyagul képestiti, ennek — szervi struktúrájában rejlik, mivel csak ebből fejlődik ama sajátos resonancia, mely azokat a jellemző, erőteljes és mégis a legfinomabb fohozható hangokat adja, melyek a hegedű szólhangszerré teszik. Az agyag, és általában bármely más anyag, struktúrával nem bir, így tehát resonancia is csak elmosódó lehet. Miután pedig sulya is tetemesebben nehezebb mint a fahegedűé és ennek ára pedig nagyon is oleso, képtelenség arra csak gondolni is, hogy az agyaghegedű ezzel versenyre szállhasson, nem is szólva arról, hogy mint hangszere egészen értékelen.

Debr. Színház.

H. Inap. szerdán, 1888 ápril 25-én, VALENTIN LAJOS igazgatói jutalomjátékul:

Hivatalból.

Uj vígjáték 1 felvon. Szigeti Józseftől.

Szép Galathea.

Operette 1 felvonásban. Suppétól.

Vasuti menetrend.
Debreczenből indul:

B.pest—N. Váradi felé	d. e. 8 ó. 56 p.
" "	d. e. 11 ó. 46 p.
" "	este 10 ó. — p.
Szalómár felé:	éjjel 3 ó. 37 p.
" "	d. e. 8 ó. 39 p.
" "	d. e. 6 ó. 45 p.
Kassa felé:	d. u. 3 ó. 55 p.
" "	d. u. 3 ó. 34 p.
Nánás (felé) m. á. v. vásártér	d. u. 3 ó. 53. p.

Debreczenből érkezik:

Budapest felől:	regg. 2 ó. 56 p.
" "	d. u. 5 ó. 21 p.
" "	este 7 ó. 16 p.
Szalómár felől:	d. e. 11 ó. 28 p.
" "	este 9 ó. 31 p.
Kassa felől:	d. e. 10 ó. 35 p.
" "	este 9 ó. 14 p.
" "	d. e. 8 ó. 44 p.
Nánás felől:) m. á. v. indh.)	d. e. 8 ó. 35 p.
) vásártér)

Felolós szerkesztő Gáspár Imre
Kiadó Kutasi Imre

Eladó

70 drb hízlatl ökör.

Ertekezhetni:

SZABÓ LAJOS FIAI

czégnél, Debreczenben.

Ugyanott vetni való

CSIRAKÉPES O-TENGERI

is kapható.

Hatóságilag engedélyezett VÉGKIÁRULÁS.

Raktáramon lévő következő áruk u. m.
ruhakelmék, kretonok, vászon- és fehéreneműek, rövidárúk
és minden e szakmába vágó cikkek, azok végleges felhagyása miatt
gyári áron alól eladatnak.

Különösen ajánlom nagyválasztékú
gyermek ruhákat, nap- és esernyőket.

Ezután üzletem egyedüli cikke a
kész női (confectió) ruha

marad; raktáramat dus választékkal szereltem fel és annál is inkább esedezem
b. pártfogásáért, minthogy figyelmemet kizárólag ezen sokoldalú vigyázatot igénylő
cikkekre fogom fordítani.

Paplan gyári raktáramat

továbbra is fenntartom és bizto-ítom a n. é. közönséget, hogy nálam mindenkor
a legpontosabb és legjutányosabb kiszolgáltatásban fog részesülni.

A n. é. közönség eddigi bizalmaért szívvelyes köszönetemet kifejezve
vagyok illő tisztelettel

Stern Izidor

Dr. Ujfalussy-ház, Kaszanyitzkyval szemben.

Mérték utáni megrendelések pontosan eszközöltetnek.
Gyász ruhák 24 óra alatt elkészítetnek.

Ő csász. kir. felsége legmagasabb engedélyével.
Gazdagon kiállított, a cs. kir. lottó-igazgatóság által garantizozott

XXV. ÁLLAM-SORSJÁTEK

polgári jótékony célokra.

10,215 nyeresmény, összesen 207,400 frt értékben
ebből

107,400 frt hazai állampapírokban és 100,000 frt készpénzben.
Huzás — visszavonhatlanul — 1888 máj. 3-án.

Egy sorsjegy ára 2 o. é. frt.

Bővebb részleteket nyújt a játék-terv, mely a sorsjeggyel az állami sorsjáték osztálynál (Riemergassa 7. 2. emelet, 7 J cöberhof), valamint számos elárúsító-helyen kapható.

* A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét. *

Bécs, 1888 febr.

A cs. kir. lottó-igazgatóság
állam-sorsjáték osztálya.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi gyógyítás.

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-
jegye egy sas és MOLL A.
sokszorosított czéje látható.

Nyári gyógyítás.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok,
gyomorgörccs, nyálk, gyomorégés, májbjajok, vertolulás,
aranyér és a legkülönfélébb női betegségeknél. Egy eredeti
doboz használati utasítással 1 frt.

Őszi gyógyítás

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerárúiban.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Téli gyógyítás

Szétküldés naponta utánvét mellett. 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívvelyes „Isten fizesse meg“-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és söt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinko Ján. F. lelkész Honnetschlag-ban.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Legjobb bedörzsölő-szer

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A. védjegyet és aláírását viseli.

köszvény

Bedörzsöléssel sikeres használat köszvény, csusz, mindennemű testfájdalmak és benuulásnál; borogatás alakjában minden sérelem és sebnél, daganatok gyuladásoknál. Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen rosullat, hányás, kolika és hasmenésnél.

csusz és minden meghűlési betegségek ellen.

Egy üveg ára használati utasítással 80 kr. o. é.

Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszerárúiban és anyag kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál.

Mély tisztelettel

Hornof, lelkész Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Gölt Nándor, Dr. Rotschnek V. Emil, Tamássy Károly gyógyszerárúiban, Gerébi Fülöp és Szepesy Antal kereskedőknél.

Kiadó!

Nagy Bajom nagy községben, a piac egyik szögletén, a hol még magyar kereskedő nincs s izrael-tízlet is csak egy van jelenleg, a mely község nagyszámú lakosság s vidékekkel rendelkezik, a

hol a fentirt kereskedőnek szép tér és biztos jövő ajánlkozik, egy egészen ujonnan épült lakház, bolthelyiséggel, 2 szoba padlós, konyha, kamara, s mellék-épületek, igen jutányos évi bérért, minden órában átvehető; értekezhetni Tulogy Ferencz urral, Foldesen.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI-MUNKÁK FELVÁLLALTATNAK.

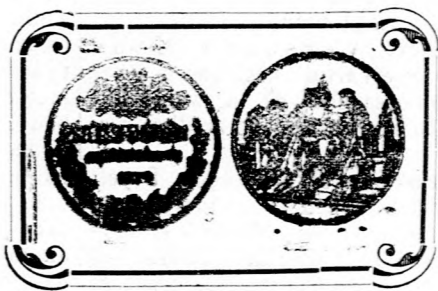

KUTASI IMRE

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA

Debreczenben, Főpiacz. Sz. Nagy Károly ház.

Ajánlja magát mindentéle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKÁK

gyors és pontos elkészítésére;
elvéallal; tankönyveket, hirlapokat és folyóiratokat minden nyelven,
ét- bor- és árlapokat; díszműveket

arany- ezüst és színnyomatban; a törvénykezéshez megkívántató

* ROVATOZOTT IVEKET; *

diszes egybekelési- és látogató-jegyeket.

Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legjutányosabb árban eszközöltetnek.

A papir gyári árban számittatik.

HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN“ cz. hirlapban legolcsóbban számítva közléteszek.

KUTASI IMRE könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz SZ. NAGY KÁROLY ház.